

انگلس و ادبیات فارسی

(نامه ای از انگلس به مارکس)

چند هفته ای است که در پهنه ای ادبیات و هنر مشرق زمین غرق شده ام. از فرصت استفاده کرده و به آموختن زبان فارسی پرداخته ام. آن چه تاکنون مانع شده است تا به آموختن زبان عربی بپردازم، از یک سو نفرت ذاتی من به زبان های سامی است و از سوی دیگر وسعت غیرقابل توصیف این زبان دشوار با حدود چهار هزار ریشه که در دو تا سه هزار سال شکل گرفته. برعکس، زبان فارسی، زبانی است بسیار آسان و راحت. اگر الفبای عربی نبود که همیشه پنج، شش حرف تقریباً یک صدا تلفظ می شوند و اعراب نیز روی کلمه ها گذاشته نمی شود که دشواری هایی در خواندن و نوشتن به وجود می آورد با این حال قول می دهم که در ۴۸ ساعت دستور زبان فارسی را فرا بگیرم. این هم به دلیل لج بازی با «پیپر»^۱ (Pieper). اگر او خیلی مایل است که با من به رقابت برخیزد، این گوی و این میدان. زمانی را که برای فراگیری زبان فارسی در نظر گرفته ام حداکثر سه هفته است، حال اگر آقای پیپر توانست در دو ماه این زبان را بهتر از من یاد به گیرد اذعان می کنم که او در زمینه ی فراگیری زبان از من به مراتب بهتر است.

---

^۱ - ویلهلم پیپر (متولد ۱۸۲۶)، زبان شناس و روزنامه نگار، عضو اتحادیه کمونیست ها - جزو مهاجرینی که در لندن زندگی می کرد.

برای «وایتلینگ»^۲ (Weitling) بسیار متأسفم که فارسی نمی داند زیرا اگر آشنایی با این زبان داشت می توانست «آن زبان جهانی را که در آرزو داشته، بیابد». به عقیده ی من فارسی تنها زبانی است که در آن مفعول بی واسطه و با واسطه وجود ندارد.

در ضمن، حافظ پیر خراباتی را به زبان اصلی خواندن، لذتی دارد که مپرس- اما «سر ویلیام جونز»، با عشق و آفری کلمات زشت و رکیک را در اشعار حافظ به کار برده است و همان اراجیف را به عنوان مثال و شاهد در کتاب *Commentaräs Poesis Asiaticae* نقل کرده و به شعر یونانی در آورده است، جالب این جاست که او ترجمه ی همان کتابش را به زبان لاتین، ماوراء وقاحت و پُر از سخنان زشت و رکیک خوانده و رعایت نکردن عفت کلام دانسته. بدون شک جلد دوم از مجموعه آثار جونز درباره ی اشعار عاشقانه برای تو بسیار سرگرم کننده خواهد بود. اما بخش ادبیات فارس به لعنت ابلیس هم نمی ارزد.

بخشی از نامه به مارکس، ۶ ژوئن ۱۸۵۳
از مجموعه آثار مارکس و انگلس

بازنویس: یاشار آذری

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتاب خانه: <http://www.nashr.de/>

ایمیل یاشار آذری: yasharazarri@gmail.com

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۳

^۲ - ویلهلم وایتلینگ (۱۸۰۸) در آغاز شاگرد نجار بود، پس از آشنایی با مارکس و انگلس از کمونیست های افراطی شد و در سال ۱۸۴۹ به آمریکا مهاجرت کرد. او در آرزوی یک زبان جهانی بود و برای این منظور زبان آلمانی را پیشنهاد کرده بود، منتها با حذف مفعول باواسطه و بی واسطه.